

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
Τάξη: Α΄ Ημερήσιου ΓΕΛ
Ενότητα: «Τα φύλα στη Λογοτεχνία»

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ (1867-1951)

Στέλλα Βιολάντη (απόσπασμα)

Δεν περιγράφεται η χαρά του Χρηστάκη Ζαμάνου, όταν έλαβε το γράμμα. Το έδειξεν «υπό εχεμύθειαν» εις τους μισούς συναδέλφους του, το είπε εις τους άλλους μισούς, και για πολλές ημέρες το κομψόν σωματείον των τηλεγραφητών δεν είχε άλλο θέμα ομιλίας. Αλήθεια, ήταν λιγάκι παράξενο: η Στέλλα που δεν ακούστηκε ποτέ; η Στέλλα που δεν εκοίταζε κανένα; η Στέλλα που επεριφρονούσε ακόμα και αυτόν; Α, ο Χρηστάκης είχε όλον το δικαίωμα να καυχάται, κι εκαυχάτο όσον μπορούσεν.

Ο Στέφενσων, ο άγγλος τηλεγραφητής, ο πρύτανης να πούμε του σωματείου, ανέλαβε να δώσει εις τον ευτυχή συνάδελφόν του μερικές συμβουλές, χρήσιμες για την περίστασιν:

- Και τώρα τι σκοπεύεις νά κάμης; του είπε. «Να μ' αγαπάς να σ' αγαπώ, για να περνούμε τον καιρό;» — όπως με τις άλλες; Α, μπα! μπα! Τέτοιο κορίτσι δεν το βρίσκεις κάθε μέρα. Εύμορφη, φρόνιμη, κι εκατό χιλιάδες προίκα το λιγώτερο... Ψέματα; Πρέπει να ωφεληθής από την ευκαιρία και να τη γυρέψης σε γάμο· γρήγορα μάλιστα, πριν να κρυώσει το πράγμα.

- Αλήθεια λες, μα πώς να κάμω;

- Να γράψης ένα γράμμα του πατέρα της· εις την Αγγλία εμείς έτσι κάνουμε.

Του καλάρωσε αυτό του Ζαμάνου, και αν δεν εταίριαζε με τις συνήθειες του τόπου, —όσο δεν εταίριαζαν και οι γκέτρες¹ που φορούσε,— πιάνει και κάνει μια γραφή στο γέρο Βιολάντη, και κοντολογής² του γυρεύει τη θυγατέρα του.

Χμ! τώρα είναι που δεν περιγράφεται ο θυμός και η απελπισία του Παναγή Βιολάντη, όταν έλαβεν αυτό το γράμμα!

Πολύ παράξενος άνθρωπος, ο Παναγής Βιολάντης, ο μεγαλέμπορος. Όση γλύκα και καλοσύνη έδειχνε το πρόσωπό του, με τα μαύρα μπαρμπετόνια³, το αιώνιο χαμόγελο και τα χρυσά γυαλιά, τόση σκληρότητα κι εγωισμόν έκρυβε μέσα στην ψυχή. Ήξερε να φορή στην εντέλεια την προσωπίδα του καλού, και για τέτοιον το είχε ο κόσμος· κατά βάθος όμως δεν υπήρχε στη χώρα πιο απότομος άνθρωπος. Σίδερο τυλιγμένο με μπαμπάκι ο χαρακτήρας του· κι έφθανε να έλθης σε κάπως στενότερη συνάφεια μαζί του, για να αισθανθής όλη του την τραχύτητα.

- Τι λέω-λέει;!! εφώναξεν, άμα ετελείωσε το γράμμα του Ζαμάνου.

Το μέτωπό του εζάρωσε, τα ματόφρυδα εσκεπάσθησαν με μαύρο σύννεφο, και από τα χρυσά γυαλιά εξέφυγεν η πρώτη αστραπή.

¹ γκέτα: δερμάτινο περίβλημα της κνήμης, περικνημίδα

² εν συντομία

³ φαβορίτες

Όλο σχεδόν εκείνο το πρωί δεν έκαμεν άλλο παρά να σουλατσάρη στο γραφείο του και να παραμιλή. Μέσα στο στενό εκείνο τετράγωνο, το χωρισμένο με κίτρινα κάγγελα, έμοιαζεν αληθινά θηρίο μέσα σε κλουβί.

- Τι λέω-λέει!! Ο γυιός του Ζαμάνου, ο ψωρίτης του ψωρίτη, ο παληοτηλεγραφετής, ο χαϊμένος, επήρε το αντζάρντο⁴ να μου γυρέψη τη θυγατέρα μου, εμένανε;... Και τι εστοχάστηκε; πως γιατί φορεί γκέτρες και φιόρα⁵, θαν του δώσω υπόληψη εγώ, ο Βιολάντης, θα τον κάμω γαμπρό; Πφφ! κρίμα στα μπρόκολα!... Μα δεν με γνοιάζει τόσο γι' αυτό... Θαν του εμηνούσα εγώ δυο λόγια φυτευτά και δεμένα, και θαν τον έβανα στη θέσι του αμέσως. Μα εκείνο το άλλο... το άλλο! ... «Τολμώ να ελπίσω, ή μάλλον είμαι εις θέσιν να σας διαβεβαιώσω, ότι η θυγάτηρ σας δεν θα είπη όχι, αν σεις ειπήτε ναι». Βα μπένε⁶! Μα πώς το ξέρεις του λόγου σου; Την ερώτησες, μωρέ; τση⁷ το είπες; ... σου το είπε;... Ω, υποψία φριχτή! ... Μην ελησμόνησε η Στέλλα τίνος είναι θεγατέρα⁸; Μην εκαταδέχτηκε να δώση ακρόασι σε τέτοιο ρεντίκολο⁹; Μην έκαμε...; Ω, φριχτή, φριχτή υποψία!... Μα τον Άγιο και μα το Σταυρωμένο, αν ανακαλύψω τίποτα τέτοιο, θαν τη σκοτώσω!

Και τότε ο Βιολάντης έκαμεν αυτόν τον συλλογισμόν, που τιμά πραγματικώς την μεγαλοφυΐαν του:

- Για να μου γράψη αυτός, παναπή πως τα γράμματα τα έχει εύκολα, και θα της έγγραψε και για να μου γράψη πως «είμαι εις θέσιν να σας διαβεβαιώσω...» παναπή πως η Στέλλα ή του είπε κανένα λόγο, ή ... ή ... ή του έγγραψε. Ω, συφορά τση και μαυρίλα τση! Μπόγιας¹⁰ θα γενώ![...]

(Εκδοτικός οίκος Γ. Φέξη, 1914)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

α

α1. Να αναφέρετε τα βασικά πρόσωπα της ιστορίας. **(8 μονάδες)**

α2. «- Τι λέω-λέει!!... μέσα σε κλουβί.»!:: Να περιγράψετε το χώρο, ο οποίος αναφέρεται στο απόσπασμα. **(8 μονάδες)**

α3. *Πολύ παράξενος άνθρωπος...την τραχύτητα.* Να επισημάνετε το γραμματικό πρόσωπο το οποίο κυριαρχεί στο απόσπασμα. **(4 μονάδες)** Τι επιτυγχάνει, κατά τη γνώμη σας, ο συγγραφέας με την επιλογή αυτού του προσώπου; **(5 μονάδες)**

ΣΥΝΟΛΟ:25 ΜΟΝΑΔΕΣ

⁴ τόλμησε

⁵ λουλούδια

⁶ ιταλική φράση, εντάξει

⁷ της

⁸ θυγατέρα

⁹ γελοίο τύπο

¹⁰ μπόγιας: αυτός που σκοτώνει τα αδέσποτα σκυλιά, ο δήμιος

β

β1. Να περιγράψετε τη Στέλλα, σύμφωνα με τις πληροφορίες που αντλούνται από το κείμενο. (**10 μονάδες**)

β2. Να αναφέρετε τις αντιδράσεις του Ζαμάνου όταν έλαβε την επιστολή της Στέλλας.(**10 μονάδες**)

β3. Να σχολιάσετε το ρόλο, τον οποίο έπαιξε ο Στέφενσον στην ιστορία. (**5 μονάδες**)

ΣΥΝΟΛΟ:25 ΜΟΝΑΔΕΣ